

Kyrknyckeln

En tidning från Svenska kyrkan i Luleå • Nr 4 2015

Tema

Rädsla och mod

Andrea tvekar inte
att hjälpa till

Ann-Gull visar vägar
att hantera rädsla

Sidan 6-7

KG Hammar berättar
om sin stora rädsla

Sidan 8-9

Låt fler få
fylla fem

Sidan 11

Svenska kyrkan
I LULEÅ

” Det som begränsar oss är sällan illvilja eller själviskhet, utan det är faktiskt vår rädsla. Så vi måste lära oss hantera rädslan. ”

KG HAMMAR, ÄRKEBISKOP EMERITUS

I detta nummer

Andrea – tidigare flykting nu volontär	sid 3–5
Ann-Gull lär oss förstå våra rädslor	sid 6–7
KG Hammar vågade följa sin övertygelse	sid 8–9
Medeltidskyrkan renoveras invändigt	sid 10
Låt fler få fylla fem	sid 11
Krönika: Som barn var jag mörkrädd	sid 12
Notiser	sid 13
Smått och gott	sid 14
Kultur: Dikten ”Mod”	sid 15
Korsord	sid 16

OMSLAGSBILD: Flyktingvälkomnande på järnvägsstationen.
Foto: Erik Holmstedt

KN-Kyrknyckeln är en tidning från Svenska kyrkan i Luleå. Tidningen utges av Luleå domkyrkoförsamling och Nederluleå församling med fyra nummer per år och delas ut gratis till alla hushåll i församlingarna. Tidningen finns även att läsa på vår hemsida www.svenskakyrkan.se/lulea

Ansvarig utgivare: Kyrkoherde Richard Marklund, Nederluleå församling.
Ställföreträdande ansvarig utgivare: Domprost Charlott Rehnman, Luleå domkyrkoförsamling.

Redaktörer: Eva Bergman (Nederluleå församling)
Karin Holmgren Tyskling (Luleå domkyrkoförsamling)
I redaktionen: Ulf Boström, Catrine Kostenius, Anna-Stina Svedberg.

Hör gärna av dig via e-post till kyrknyckeln.lulea@svenskakyrkan.se

Vi ansvarar inte för inskickat material som vi inte har beställt. Däremot tar vi gärna emot alla redaktionella tips.

Redaktionens postadress: Nederluleå församling, att. Kyrknyckeln, Box 42, 954 21 Gammelstad.

Luleå domkyrkoförsamling, växel 0920-26 48 00
Nederluleå församling, växel 0920-27 70 00

Tryckt på miljövänligt papper hos Lule Grafiska AB.

Nästa nummer av Kyrknyckeln kommer i mars 2016.

Ingen liten lort

Skulle du säga att du är en människa som alltid uttrycker din åsikt och står upp mot orättvisor, rasism, eller annat som gör människor illa? Få av oss är modiga i alla lägen. Ibland kanske man inte vågar säga ifrån för att man är rädd att förlora något – ett sammanhang, vänner eller en position. Då kan man tänka på Jonatan i boken Bröderna Lejonhjärta. Han säger att det finns saker man måste göra även om det är farligt ”annars är man ingen människa utan bara en liten lort.” Det är en inställning som ger råg i ryggen.

I det här numret möter du volontären Andrea Kuzelj Westin, själv flykting från forna Jugoslavien, som engagerat sig i välkomnandet av flyktingar i Luleå, och förre ärkebiskopen KG Hammar som menar att vi måste lära oss att hantera rädslan. ”Det finns en rädsla att göra fel, som leder till att man gör ingenting”, säger han.

Dessutom reder psykoterapeuten Ann-Gull Gotthold ut hur mod och rädsla hänger ihop och hur man hanterar sina rädslor. Detta och mycket mer kan du läsa om i årets sista nummer av Kyrknyckeln, som också ger tips om vad som händer i våra kyrkor under advent och jul.

Trevlig läsning
och god jul!
Redaktörerna
Eva Bergman och
Karin Holmgren
Tyskling

Vi finns på Facebook

Har du hittat till församlingarnas sidor på Facebook? Där kan du ställa frågor, diskutera, delta i tävlingar, ge svar, lära känna nya personer, få tips om konserter, gudstjänster och mycket annat.

Luleå domkyrkoförsamling:
www.fb.com/luleadomkyrko
Nederluleå församling: www.fb.com/nederlulea

Svenska kyrkan
I LULEÅ

– Jag har lärt mig lite fraser på arabiska, berättar Andrea. Jag brukar säga "Hej, hur mår ni? Är allting bra?" när jag möter flyktingarna och de blir helt förvånade och glada.

Andrea – tidigare flykting *nu volontär*

För Andrea Kuzelj Westin var det ingen tvekan. När hon hörde att det bildats en grupp för att hjälpa flyktingar i Norrbotten var hon snabbt på plats, redo att hjälpa till. Hon är själv flykting från forna Jugoslavien.

– Jag är hälften jugoslav och hälften norrbottning, säger Andrea och skrattar.

Alla väntar på att 11.50-tåget ska rulla in på perrongen i Luleå. Det är då de flesta flyktingarna kommer. Volontärerna står beredda vid serveringsbord med soppa, bröd, dryck

och kaffe. Lite längre bort finns lådor med vantar, jackor, tröjor, hygienartiklar och kramdjur till barnen. Andrea har grabbat en låda med mackor, för att ge till flyktingarna di-

rekt de stiger av tåget. Hon är vis av tidigare erfarenhet.

– Det var ett tag som vi fick en stor klunga kring serveringsborden och då kom inte kvinnorna och barnen riktigt fram. När vi tog en låda med mackor och delade ut vid tågen blev det inte samma tryck kring borden.

Refugees Welcome Norrbotten!

Tidigt i september startade facebookgruppen Refugees Welcome Norrbotten. Idag har den över 2000 medlemmar. Gruppen är själva navet i

det nätverk av volontärer som är aktiva. Den fungerar som en anslags-tavla för mottagande av flyktingar i Boden och Luleå, där man kan anmäla sig till ett pass eller ta reda på vad som behöver fyllas på i förråden. Inne på tågstationen har volontärerna ett mindre lager med förnödenheter om det skulle ta slut ute på perrongen. Huvudlagret finns i Diakonins Hus där de också förbereder och brer mackorna.

– Vi har ingen här som dirigerar. Ändå funkar det hur bra som helst. Det är som om vi hade jobbat femton år tillsammans, säger Andrea.

En viktig del av volontärernas arbete går ut på att sortera alla gåvor som kommer in.

Här är det civilsamhällets alla goda krafter tillsammans som gäller, inte om man kommer från Svenska kyrkan eller Röda Korset eller någon annan organisation. Förutom volontärerna finns även personal från Migrationsverket och polisen närvarande på perrongen.

– Jag tycker det är bra att Sverige visar att vår polis är på flyktingarnas sida. Det är ju många andra länder där de inte haft en bra upplevelse av poliser.

Men först och främst är flyktingströmmen en historisk händelse som väckt många frivilliga till handling.

Gosedjur delas ut till alla barn som vill ha.

Såpbubblor är ett snabbt och effektivt verktyg för att skapa kontakt med barnen under det korta stoppet i Luleå.

– Det här knuffar lite tillbaka de onda aningarna man haft. Det är som om den tysta majoriteten börjat tala.

Flykten till Sverige

Andrea var fyra år när hon kom till Sverige, hon flydde med sina föräldrar från Sarajevo 1993.

Hon minns ingenting av själva flykten, de första minnena från Sverige kommer från skidanläggningen Pulinki, deras första flyktförläggning i Norrbotten. Andrea skrattar åt minnet.

– Jag fick en kompis där, jag minns hur vi plockade blåbär och lingon.

Sedan blev det en tid av turnerande mellan olika förläggningar i Haparanda och Kronan, innan den lilla familjen fick sin första lägenhet i Överkalix.

– Norrbotten har varit mitt hem sedan jag kom hit. Jag brukar säga att jag är hälften jugoslav och hälften norrbottning. Norrbottningar är ju

ett eget folkslag höll jag på att säga. Och jag älskar det folkslaget.

Trillingarna

En av de första dagarna, då arbetet ännu inte var så organiserat, fick Andrea kontakt med en mamma och hennes trillingar, två pojkar och en flicka. Andrea blev väldigt rädd när hon såg att flickan var totalt okontaktbar. Hon kände att barnen hade feber och en tjej cyklade till apoteket för att köpa medicin.

– Vi gav dem flytande Alvedon, lite mat och vatten och till slut så kvicknade de till. I bussen mot Haparanda satt mamman med dem i famnen och vinkade och skickade slängkyssar till oss.

Samma kväll berättade hon historien om trillingarna för sin pappa.

– Det rann tårar nerför pappas ansikte. Det var så ovanligt att se, jag kan nog räkna på mina tio fingrar de gånger jag sett min pappa gråta.

Dagen efter var både mamma och pappa på plats för att dela ut smörgåsar.

– Och mamma gick och köpte typ choklad till alla, säger Andrea och skrattar.

Kanske är det just hennes egen familjehistoria som fick henne att så snabbt fatta vad det handlade om. Andrea studerar just nu till läkarsekreterare, vilket gör att hon kan planera sina studier ganska fritt.

– De två första veckorna var jag här varje dag tills jag var helt slut. Då tog jag lite ledigt. Om du är helt slutkörd och inte kan visa den där värmen, då kommer det inte bli ett bra bemötande.

För det är just välkomnandet som är hjärtat i verksamheten.

– Flyktingarna kan vara hungriga eller törstiga eller frusna men den här mänskliga kontakten och välkomnandet som vi ger dem är nog det största.

Första gången jag gråter

Så rullar tåget in på perrongen. Flyktingarna, de flesta irakier på väg mot Haparanda och Finland, strömmar ut. Andrea, med ett strålende leende på läpparna, delar ut mackor och någon av de arabiska hälsningsfraserna som hon lärt sig. Det lyser till i ögonen hos många som hon möter. Hon tar sig särskilt an en familj med tre barn, letar rätt på passande mössor och vantar till hela familjen. De charmiga barnen knyter an till henne direkt, vill krama henne och pussa henne till avsked. Det rinner tårar nerför Andreas ansikte.

– Det är första gången jag har gråtit under den här tiden, faktiskt. Det är så fantastiskt att vara med om den här medmänskligheten från alla håll. Inte bara från oss volontärer utan också från dem som kommer.

Text: Ulf Boström
Foto: Erik Holmstedt

Ann-Gull lär oss förstå våra rädslor

– *Vanligt med rädslor i livets utmanande passager*

Vad är vi rädda för? Vad gör rädslan med oss? Hur hänger mod och rädsla ihop? Och hur kan vi hantera våra rädslor?

Kyrknyckeln frågade psykoterapeuten och handledaren Ann-Gull Gotthold på S:t Lukas i Luleå.

Frågorna om rädsla och mod väcker Ann-Gulls minnen av berättelserna i Barnens Bibel som hon läste som liten. Det var till exempel berättelsen om David och Goliat där spänningen mellan att vara rädd och ändå våga var tydlig. Så var det också i berättelsen om Daniel i lejongropen.

– Vad var det som gjorde att han överlevde den skrämmande situationen? Det är just överlevnad som rädslan rent biologiskt är till för, resonerar Ann-Gull.

Psykologen Silvan Tomkins som utvecklade den så kallade affektteorin beskriver rädsla som en av nio psyko-biologiska grundaffekter som vi alla föds med. Det vill säga olika känslor som man kan uppleva och tänka om. Förutom rädsla känner vi glädje, intresse, förvåning, vrede, ledsenhet, avsky, avsmak och skam.

– Alla de här känslorna har ett överlevnadsvärde och upplevs i kroppen.

Rädslan är inte bara viktig för vår överlevnad utan lika viktig för vår utveckling som människa, och för att vi ska orientera oss i tillvaron, menar Ann-Gull. Hon förklarar att som spädbarn upplever vi en viktig anknytning till våra föräldrar eller vårdnadshavare. Den anknytningsprocess

”

*Det finns sådant vi möter
som vi ska vara rädda för.
Det kan bli ett problem
om vi inte alls är rädda
för sådant som skulle
kunna skada oss.*

”

som vi går igenom i detta tidiga skede i livet kommer att ha stor betydelse för hur vi hanterar rädsla senare i livet. Som små barn söker vi ofta stöd hos vuxna, till exempel föräldrarna, för att hantera rädslor. Den lilla som är mörkrädd kan få hjälp av en vuxen att lugna sig.

– Det är ingen fara, det du hör i mörkret är en hund som skäller, säger Ann-Gull och visar hur den vuxna håller om barnet i famnen för att lugna genom både ord och handling.

Minnen aktiveras

Ann-Gull beskriver rädslprocessen i tre steg. Det första är en kroppslig reaktion på något som vi blir

rädda för. Den kan komma till uttryck i till exempel hjärtklappning och svettningar. Den kroppsliga reaktionen bidrar till att våra sinnen skärps och vi blir mer vakna för vad som pågår omkring oss. Det andra som händer, vare sig vi vill det eller inte, är att rädslan aktiverar minnen, våra erfarenheter eller uppfattningar om något som skrämmer. Slutligen sker en värdering av situationen. Om den inre dialogen då bidrar till att hantera rädslan finns möjlighet till utveckling.

– Om den flygräddade mannen kan resonera sig fram till att risken för att krascha är minimal så kan rädslan hanteras.

Det finns sådant vi möter som vi ska vara rädda för. Det kan bli ett problem om vi inte alls är rädda för sådant som skulle kunna skada oss. Vi upplever rädslor genom hela livet och de upplevelser och skrämmande situationer som vi kan tänka om och tala om kan bidra till vår utveckling. På så sätt kan vi öka vår förmåga att använda oss av känslorna som drivkraft i våra liv. Om till exempel en kvinna som varit rädd för att tala inför en grupp bemästrat denna rädsla så är den inte längre ett hinder för henne, förklarar Ann-Gull. Det är när vi inte kan hantera rädslor som de blir ett problem. Orsaken till svårigheten att hantera sin rädsla kan vara brister i anknytning till andra människor, sår av trauman eller biologisk skörhet

Ann-Gull Gotthold, psykoterapeut och handledare på S:t Lukas i Luleå, delar med sig av sina tankar om rädsla och mod.

som till exempel om någon varit sjuk under en känslig period i livet.

Sätt ord på rädslan

Ann-Gull menar att vi kan skapa en förståelse för våra rädslor och varför de kan förändras genom livet om vi ser på livet som en rad mer eller mindre utmanande passager. Tonårstiden kan vara en sådan passage, då vårt intresse för något också påverkar våra rädslor. När sexualiteten förändras under tonåren ändras intresset för andra i nära relationer och rädslor aktiveras kopplat till det nya intresset. Exempelvis kan en tonårskille som intresserat sig för en klasskamrat som möjlig partner också uppleva rädslor i förhållande till den nya relationen. Andra känsliga tider i livet kan vara passagen från att leva ensam till att bli ett par och ingå i ett

partnerskap eller förändringen från att vara ett par till att bli en familj, alltså när två blir tre.

– Rädslorna i de här passagerna handlar i grunden om att finna sin plats i livet. De väcker ofta existentiella frågor som till exempel vad är meningen med mitt liv? Är det så här jag vill leva?

Under vissa passager i livet kan det vara en utmaning att hantera sina rädslor. Lösningen som Ann-Gull föreslår är att tala med någon om vad som skrämmar. Det hjälper att sätta ord på sina rädslor. Genom att lära sig känna igen rädslor övas en beredskap upp för att hantera dem. På så sätt ökas toleransen för det som händer i kroppen när rädslan dyker upp. På frågan om vad som kan vara ytterligare lösningar för att hantera våra rädslor återvänder Ann-Gull till be-

rättelserna i Barnens Bibel. De ger förebilder för hur vi kan hantera svåra situationer. I dessa berättelser ger tron en tillit som ökar modet.

– När vi hanterar en rädsla kan vi känna oss upprymda av att vi vågat trots rädslan. Man skulle kunna säga att vi blir vitaliserade av modet att utforska livet.

Text: Catrine Kostenius

Foto: Simon Eliasson

Fakta S:t Lukas

S:t Lukas är en idéburen organisation utan vinstintresse, med professionella mottagningar för psykoterapi, handledning och utbildning över hela Sverige. S:t Lukas arbetar med många olika psykoterapeutiska metoder och möter människor med olika livsåskådningar.

KG Hammar var ärkebiskop i Svenska kyrkan från 1997 till 2006.

KG Hammar vågade *följa sin övertygelse*

KG Hammar var aldrig rädd för att ta striderna under sin tid som ärkebiskop för Svenska kyrkan, vare sig det gällde kampen för asyl för flyktingar, kampen för avskrivning av de fattigaste ländernas skulder eller för homosexuellas rättigheter. Hans rädsla var en annan.

– Min stora rädsla var att jag skulle känna mig tvungen att ställa upp på något som jag själv inte var övertygad om var rätt.

Rädslan, i alla dess former, är en del av det mänskliga livet. Som kyrkoman och teolog lever KG Hammar i bibeltexterna och det är inte underligt att hans första association när det gäller rädsla går till Bibeln.

– Vi talar ju ofta om kärlek och hat som motpoler, men i Nya testamentet

är det faktiskt kärlek och rädsla. ”Var inte rädd” är ett väldigt vanligt förekommande uttryck i Nya testamentet. Jesus säger det, änglarna säger det. Det som begränsar oss är sällan illvilja eller självishet, utan det är faktiskt vår rädsla. Så vi måste lära oss hantera rädslan.

Men att hantera sin rädsla är lättare sagt än gjort. Särskilt när det gäller den konkreta, fysiska rädslan. Den som infinner sig på ett ögonblick och fryser märm och ben till is. Ett sådant ögonblick upplevde KG i Palestina där han tillsammans med några andra var på vandring från Nasaret i Galileen till Jerusalem. De skulle gå till en palestinsk by och stötta på de israeliska bosätternas milis mitt ute i ödemarken. Svartmaskerade och beväpnade.

– När bosättarna är missnöjda med den israeliska armén så har de en egen milis, som är mycket värre. De körde k-pisten i magen på oss och sa åt oss att försvinna. Du vet, här kunde det smatträ till och ingen människa skulle kunna argumentera för oss. Så då var man inte märkvärdig inte.

Samtidigt märkte han hur människorna i till exempel Betlehem kunde leva rätt normala liv, trots den ständiga bevakningen, trots alla oroligheter.

– Folk som lever under ett ständigt slags förtryck, de lär sig hantera rädslan. De lever rätt normalt, de har en annan nivå, en annan stresstålighet än vi som kommer dit på besök som känner det mycket mer.

Vad ska folk tycka?

Det finns andra rädslor. En handlar om vad omgivningen ska tycka.

– Känsligheten för vad andra tycker och säger gör att man blir fegare än vad man behöver vara. Det finns en rädsla att göra fel, som leder till att man gör ingenting.

Under tiden som ärkebiskop i Svenska kyrkan mötte KG Hammar ofta människor som ville att han skulle ställa upp för just deras åsikt.

– Mitt jobb var ju tolkat som att jag inte skulle stå för något eget, utan jag skulle stå för det som var kyrkans åsikt. Men då var jag tillräckligt mycket kyrkohistoriker för att inse att det är en schablon. Man kan inte säga att kyrkan har några åsikter, kyrkan är en organisation som består av en massa människor med olika åsik-

”
Känsligheten för vad andra tycker och säger gör att man blir fegare än vad man behöver vara. Det finns en rädsla att göra fel, som leder till att man gör ingenting.
”

ter. Den insikten gjorde att jag kände mig rätt så fri. Jag tänkte att förr eller senare så kommer tiderna att ändras och då helt plötsligt kommer jag att stå där med någonting som inte var min egen övertygelse. Men är det min egen övertygelse då är det ju inget problem. Folk kan säga att det blev helt fel, men jag kunde inte fatta något klokare beslut då. Och att förlora när man följt sin egen övertygelse kan ju inte vara några problem, däremot är det ett problem att förlora när man har svikit sin egen övertygelse i ett försök att anpassa sig.

Döden och religionen

– Ta det här med döden, fortsätter KG och berättar om evolutionsbiologerna som säger att det som gjor-

de oss till människor var att vi blev medvetna om vår egen död. Den vetenskapen skapar en existentiell rädsla hos människan. Vi vet att vi lever idag men är inte säkra på om vi lever imorgon.

– Det ger en slags dov känsla av rädsla. Och som vi då hanterar på olika sätt. Idag är det ju vanligare att förtränga den. Förr kanske man tänkte, ja men det blir ju bara bättre på andra sidan döden. Jag behöver inte vara rädd.

Om det inte hade varit för att många religioner skapade en rädsla för helvetet i stället.

– Det som skulle vara befriande blev skrämmande. Den som inte trodde på något helvete var då en friare människa än den som trodde på det.

Vi kommer osökt in på ordet nåd, ett av kristendomens centrala begrepp.

– Nåden är tilliten till att det inte handlar om hur jag har varit utan det är Guds kärlek som avgör alltihop, och därför behöver jag inte vara rädd det minsta.

Å andra sidan bär vi på en särskild rädsla i Sverige, menar KG. Rädslan för allt som har med Gud och religion att göra.

– Vi kan diskutera det mesta men just där blir det kramp. Åtminstone i det offentliga rummet. Och det gör att folk som har en tro ofta är lite rädda för att säga det. Jag kan säga att jag håller på Malmö FF, det behöver jag inte vara rädd för. Men att säga att jag tror på Gud, då är det rädsla.

Instruktion för skalbaggar

Så kommer KG Hammar att tänka på en strof i dikten Instruktion för skalbaggar av Margareta Ekström:

*För att kunna flyga
måste modet vara något större än
rädslan.*

Och en gynnsam vind råda.

– Den balansen, säger KG och ler. Modet måste vara aningen större än rädslan. Det största modet, det visar den som kan hantera sin rädsla, inte den som bara går rakt in i faran.

– Jag tror att det grundläggande är att man erkänner sin rädsla, för sig själv och inför andra, säger KG Hammar.

Text: Ulf Boström
Foto: Simon Eliasson

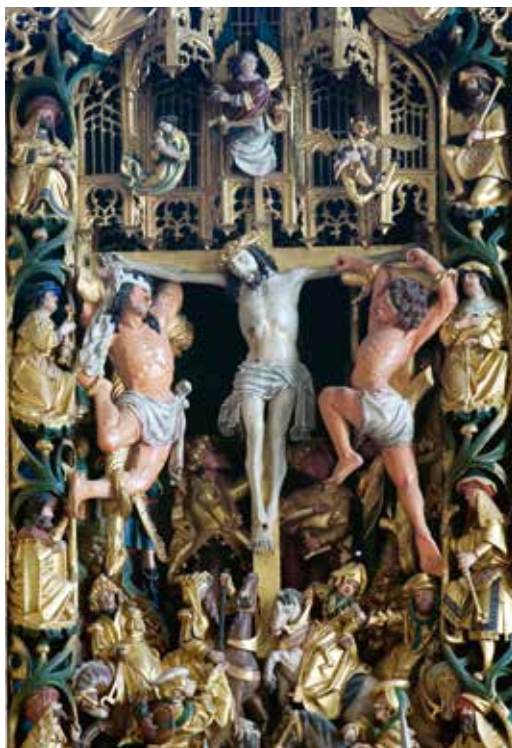
Medeltidskyrkan renoveras invändigt

En kyrka med mer än 500 år på nacken kräver sin beskärda del av omvårdnad. Nu när den utvändiga renoveringen av medeltidskyrkan i Gammelstad är klar är det dags att göra kyrkan fin och ren invändigt. Den 11 januari 2016 påbörjas renoveringsarbetet och i början av juni samma år kommer kyrkan att tas i bruk igen. Under de månader arbetet pågår kommer gudstjänster och förrättningar (dop, vigslar och begravningar) att hållas i Stillhetens kapell.

Målningarna i koret rengörs

Det är tre konservatorer som anlats för var sitt specialområde som de ska ägna sig åt under våren.

– Konservatorn inom muralt måleri ska rengöra väggar och tak och målningarna i koret. Arbetet i koret är särskilt tidsödande och beräknas ta cirka fyra veckor. En konservator ansvarar för att konservera träinventarierna, bland annat predikstolen och altarskåpet, och slutligen ska den tredje specialisten konservera de historiska dokumenten i de fem minnestavlorna, säger Hans Sundling, fastighetsförvaltare i Nederluleå församling och projektledare för renoveringen.

Detalj från altarskåpet i Nederluleå kyrka. Altarskåpet tillverkades i Antwerpen kring 1520. Under renoveringen ska bland annat måleriet rengöras med bunden fukt och förgyllningarna med lacknafta.

Hans har fått frågor om man kan besöka kyrkan under renoveringen.

– Den kommer att hållas öppen för guidade visningar i regi av Visitor Centre när det är möjligt, men man kommer inte att kunna röra sig fritt i kyrkorummet eftersom det kommer att finnas byggställningar där.

Den tredje renoveringen

Under 1900-talet har två genomgripande renoveringar genomförts tidigare, det var 1936-1937 och 1969-1971. Innan kyrkans tredje renovering i modern tid kan läggas till handlingarna ska även läktarorgeln och kororgeln rengöras och stämmas. Nederluleå församling kommer att uppmärksamma den rengjorda kyrkan på något sätt framåt sommaren, men detaljerna är inte spikade än. När Gammelstads kyrkstad firar 20 år som världsarv den 7 december 2016 kan Luleborna glädjas lite extra över sin unika skatt – en medeltidskyrka i ny skrud redo för många år till.

Text: Eva Bergman

Foto: Anders Alm

Hallå där, David Rönnlund ny skolpräst för Luleås gymnasieskolor

Vem är du?

– Jag är född i Piteå och uppvuxen i Norrfjärden, men närmast kommer jag från Uppsala där jag bott i 11 år och studerat och arbetat som präst. Jag är gift och har tre barn.

Hur har det varit att komma till Skolkyrkan i Luleå?

– Det är otroligt roligt att komma till skolklasserna och möta alla ungdomar. Ibland har vi må-bra-lektioner med ettorna, för att skapa bra förutsättningar för en bra skolgång. Det går ut på att man ska må bra själv som elev och att klassen ska må bra som grupp. Det brukar bli många bra samtal.

Det här numret av Kyrknyckeln har temat Rädsla och mod. Vad tänker du på när du hör de orden?

– När jag möter ettorna som just kommit från grundskolan till gymnasiet, så bär de med sig mycket, både stora förväntningar och stor oro. Mod kan vara att lyfta upp det som är jobbigt till ytan och prata om det. Snart är det jul, har du någon julhälsning till skoleleverna?

– Min julhälsning är att det är bra att påminna sig om att julen är en glädjens högtid och en vilohögtid. Det är lätt att oro och krav ligger kvar i huvudet på jullovet, men lägg skolan åt sidan och bara var! Jesus kom till

jorden för att han älskade dig, för att du är den du är.

Text och foto:

Karin Holmgren Tyskling

Sisipho Sakawula är tre år och bor i ett av Kapstadens fattigaste områden. Här dör barn av undernäring, infektioner och bristande omsorg. Var med i kampen mot barnadödlighet! Stöd Svenska kyrkans internationella arbete – för alla barns rätt till ett tryggt liv!

Stöd Svenska kyrkans julinsamling **LÅT FLER FÅ FYLLA FEM!**

Varje dag dör tusentals barn för att de inte får tillgång till mat, rent vatten och sjukvård. Men det finns hopp. Svenska kyrkan stöttar kyrkor och organisationer över hela världen, som värnar om barns rättigheter.

Ett framgångsrikt exempel på Svenska kyrkans internationella arbete är verksamheten med mentormammor i Sydafrika, Swaziland och Etiopien. Mentormammor vandrar i utsatta bostadsområden och gör hembesök hos de familjer som behöver stöd för att säkra barnens hälsa. De upptäcker undernäring och sjukdomar och kan både förebygga och behandla.

Med sig har mentormammorna en enkel rygsäck med våg, måttband, hälsojournaler och andra basala arbetsredskap för att ge mödra- och barnavård. Men en mentormammas främsta arbetsredskap är hennes egen erfarenhet av att leva som mamma i

utsatthet och fattigdom. Hon har rekryterats till mentormamma för sin förmåga att se, lyssna och stötta. Som mentormamma arbetar hon med att ge andra mammor kunskap om sina egna och sina barns rättigheter. I en situation där fattigdomen är utbredd räddar det barns liv.

Forskning visar att metoden med

mentormammor är oerhört framgångsrik och de sydafrikanska myndigheterna har nu börjat arbeta utifrån denna modell.

Det effektivaste sättet att förbättra barns hälsa är när stater kan säkra alla invånares rätt till social trygghet. Därför driver Svenska kyrkan ett aktivt påverkansarbete gentemot makt-havare i Sverige, EU och FN för att fler länder ska införa sociala trygghetssystem, som exempelvis barnbidrag. Om alla barnfamiljer får ett bidrag, ökar barns – och därmed hela samhällets – möjlighet att utvecklas. Svenska kyrkan arbetar internationellt för barns rätt att leva ett tryggt liv.

Stöd Svenska kyrkans internationella arbete! Din gåva behövs!

Text: Susanna Olivin, projektledare för julkampanjen Låt fler få fylla fem

Foto: Eric Miller

FAKTA Ge en gåva:

BG: 900 - 1223 / PG: 90 01 22-3
www.svenskakyrkan.se/gedirekt
 Sms:a LJUS till 72905 och ge 50 kronor
 Swisha valfritt belopp till 900 1223

Krönika Charlott Rehnman

Som barn var jag mörkrädd

"Var barmhärtig, ty var själ har sin strid". Den gamla versraden är fortfarande aktuell. Själens strider är tidlösa. Inte minst när det handlar om att övervinna rädsla. Då gäller det att vara barmhärtig både mot sig själv och mot andra.

Mod och rädsla är inte varandras motsatser, utan förutsätter varandra. Det är väl under själva rädslan vi slutligen fattar mod?

Som barn var jag mörkrädd. Jag hade livlig fantasi och svårt att komma till ro innan jag somnade. Under täcket bad jag en bön som mamma hade lärt mig:

*"Nu går jag för att sova, nu går jag till min bädd.
Och fastän lampan släckts så är jag inte rädd.
Guds änglar små, de vaka, tills det blir dag igen.
Och ifrån himlen ser mig, min allra bästa vän"*

Talade jag osanning, när jag i bönen sa att jag inte var rädd? Jag minns att jag kände mig kluven. Kunde man vara både och? Jag var ju fortfarande rädd, men önskade ivrigt, ja nästan krampaktigt, att bönen skulle hjälpa mig. Rädslan skulle inte få ta över. Kunde den enkla bönen göra mig modig? Det hoppades jag på.

Modet att vara ensam i mörker och tystnad kom så småningom. Tänker på karaktären Stig Helmer som Lasse Åberg spelade i sällskapsresan. Hos terapeuten övar han med orden 'jag kan flyga, jag är inte rädd'. Vi skrattar igenkännande. Vem känner inte igen sig? För oss kanske det inte handlar om själva flygrädslan. Men att våga, det man egentligen inte törs. Eller inte tror att man klarar av. Att våga lita på att något större bär. Att ta språnget ut i det okända. Vem skulle inte vilja att vingarna bar när det svåra utmanar oss? Det är det som tron handlar om. Att våga överlämna sitt liv i en starkares hand.

Idag är det inte mörkret som skrämmer. Inte heller tystnaden eller ensamheten. Men att modet kan svika, det får man leva med. Det är ofrånkomligt. Det hör till människolivets villkor. I Psaltaren i Bibeln finns det mycket tröst och mod att hämta:

*"Men nu är jag alltid hos dig, du håller mig vid handen.
Du leder mig efter din vilja, du för mig på härlighetens väg.
Äger jag dig i himlen önskar jag ingenting på jorden. Min kropp och mitt mod må svika, men jag har Gud, han är min klippa för evigt."*

Charlott Rehnman,
domprost,
Luleå domkyrkoförsamling

Foto: Anders Alm

Har du det tungt?

När något i ditt liv känns tungt, det kan vara bekymmer av ekonomisk art eller att du behöver någon att tala med, då har du möjlighet att vända dig till diakoner som har tystnadsplikt. De kan vara samtalsstöd eller hjälpa dig att söka ekonomiskt stöd.

Du når diakonerna via växelnummer 0920-27 70 00 eller 26 48 00.

Itsenäisyyspäivän hartaus – Finska självständighetsdagen

Sunnuntaina 6. joulukuuta klo 14 Örnäsetin kirkossa. Hartaus, Hilka Eriksson, diakoni, Luulajan suomalainen kuoro, Maria Ruottinkoski, muusikko. Juhlakahvit Örnäsgårdenilla. Juhla yhdessä Suomi-seuran ja Pohjola-yhdistyksen kanssa.

Ljuständning på Gammelstads kyrkogård

Vi erbjuder ljuständning inklusive ljus inför adventstiden fram till och med nyårshelgen. Ljusen tänds på fredag eftermiddag. Gör din beställning hos kyrkogårdsexpeditionen, tel. 0920-27 70 43. Kostnad: 100 kronor för enstaka helger, 350 kronor för helgerna från första advent till och med nyårshelgen.

Mötesplatsen Rödkallens väg 11

Här kan du sitta ned i lugn och ro och samtala om allt mellan himmel och jord!

Ordinarie öppettider: Måndag kl. 9.30-11.30, tisdag kl. 11-13 (kl. 11.30 sångstund och bön), onsdag kl. 13-15, torsdag kl. 9.30-11.30 och fredag kl. 9.30-11.30. Julafton stängt. Mellandagarna 28-30 december öppet 9.30-11.30. Nyårsafton och nyårsdagen stängt. Efter nyår: 4-5 januari öppet kl. 9.30-11.30.

Vi söker gravrättsinnehavare

Nederluleå församling söker innehavare och anhöriga till innehavare till ett stort antal gamla gravrätter på kyrkogården i Gammelstad. Innehavarna är antingen är registrerade avlidna, eller så saknas adressuppgifter och personnummer till registrerade innehavare. Dessa gravrätter kommer att återgå till församlingen den 1 juni 2016 om ingen innehavare eller anhörig hört av sig innan dess.

För att kontrollera om det gäller någon grav som tillhör er släkt, gå in på adressen www.svenskakyrkan.se/nederlulea/kyrkogarden

Foto: Josefine Casteryd / KON

God jul och gott nytt år!

Julsånger på Sunderby sjukhus

Tänk att "fira jul" på sjukhus. Ibland gör sjukdom att planer ändras, men det blir jul ändå. Kom och var med på julafton då vi går runt på sjukhusets avdelningar och sjunger julsånger mellan kl. 9 och 10.30. Ingen övning behövs. Samling kl. 8.30 i Sjukhuskyrkan. Trapphus K (mittemot kiosken) plan 6.

Levande julkрубba

Julspel i Luleå domkyrka och Bergnäs kyrkan på julafton kl. 11.

Julfirande i Porsökyrkan

Julafton 24 december kl. 12-14 i Porsökyrkan. Julfirandet med julbuffé kostar 50 kronor per person, 120 kronor per familj och för barn under 12 år är det gratis. Sista anmälningsdag: 14 december kl. 12 till husmödrarna Gabrielle Kemi, tel. 0920-27 70 17 eller Elaine Jonsson, tel. 0920-27 70 80.

Julfirande i Örnäsgården

Julafton 24 december. Välkommen till julfirande för alla åldrar i Örnäsgården i Örnäsets centrum! Vi börjar med samling runt krubban i Örnäsets kyrka kl. 11. Därefter går vi över till Örnäsgården för att fira jul tillsammans. Du behöver inte anmäla dig i förväg och julfirandet är kostnadsfritt. Om du vill veta mer eller ha skjuts, ring diakon Birgitta Grönlund Berg, tel. 0920-26 48 49, senast 15 december.

Samling vid krubban

Den 24 december kl. 11 i Nederluleå kyrka, Porsökyrkan, Stadsökyrkan, Sörbykyrkan och Örnäsets kyrka.

Nyårsfirande

Nyårsafton kl. 15-18 i Diakonins Hus på Nygatan 12. Kostnad 100 kronor. Anmälan senast tisdag 22 december till församlingsexpeditionen på Kyrkogatan 7C, tel. 0920-26 48 60. Information: Karin Sandlund Naréus tel. 0920-26 48 40.

SMÅTT & GOTT

Cafékväll i Kallax byagård. Tisdag 24 november kl. 19. Allsång. Servering.

Adventspyssel för små och stora i Petrigården, Gammelstad, lördag 28 november kl. 15.30–16.45. Gratis pyssel och fika. Kl. 17. **Adventskoncert** med barnkören och Happy Voices i Nederluleå kyrka.

Foto: Josefine Casteryd/IKON

Insamlingskoncert till förmån för Svenska kyrkans julinsamling "Låt fler få fylla fem". Lördag 28 november kl. 15 i Luleå domkyrka. Medverkande: Tjejkören och Killkören och domkyrkans ungdomskör under ledning av Monica Wasberg. Fri entré.

Adventskoncert med Luleå domkyrkas vokalsemble. Söndag 29 november kl. 16 i Luleå domkyrka. Monica Wasberg, dirigent. Insamling till musikverksamheten. Fri entré.

Första advent i Örnäs kyrka. Söndag 29 november kl. 11 är det stort adventsfirande med kören Arctic Voices, Boel Paulin, präst, med flera. Efter gudstjänsten kyrkkaffe i Örnäsgården med Fairtradeförsäljning, försäljning av handarbeten från diakonala verkstaden, lotteri, tändsticksförsäljning med mera till förmån för julinsamlingen till Svenska kyrkans internationella arbete.

Foto: Josefine Casteryd/IKON

Adventsgudstjänst med dop i Mjölkuddskyrkan. Söndag 29 november kl. 15. Medverkande: Kören Schola Cantorum, Ida Bo-Sturesdotter Eriksson, musiker. Sarah Lantz, präst. Glöggmingel i kyrkan från kl. 14.30. Adventsfika Mjölkuddsgården efter gudstjänsten.

Adventsgudstjänst i Luleå domkyrka. Söndag 29 november kl. 11. Luleå domkyrkas vo-

kalensemble, Monica Wasberg och Markus Wargh, musiker, Charlott Rehman och Yvonne Steinwall, präster.

Första advent i Sörby kyrkan. Söndag 29 november kl. 15 Granen vid affären tänds. ABK sjunger, glögg och försäljning, kl. 16 Fackeltåg, kl. 16.30 Adventsgudstjänst med Richard Asplund, präst, Anna-Carin Roos, diakon, Rebecca Asplund, musiker och Sörby kyrkans projektör. Servering. Samarrangemang mellan Sörby kyrkan, Antnäs byaförening och ICA Sörbyhallen.

Julvandring i Örnäs kyrka och Örnäsgården. Torsdag 3 december. Följ med i tidsmaskinen tillbaka till då Jesus föddes! Samling kl. 17.50 i Örnäsgården. Anmälan senast 1 december till Karin Belinki Jonsson, tel. 0920-26 48 74, eller e-post: karin.belinki-jonsson@svenskakyrkan.se. Glögg serveras efter vandringen, sedan kan den som vill stanna och fira mässa i kyrkan.

Foto: Karin Belinki Jonsson

Julkonsert i Sörby kyrkan. Lördag 5 december kl. 18. Alviks blandade kör under ledning av Conny Sundström. Anna-Karin Jonsson, präst. Fika och lotterier.

Jultön. Traditionsenlig julkonsert med körer från Luleå. Luleå domkyrka söndag 6 december kl. 16 och kl. 18. Anna Krigsman, präst.

Mässa i Sörby kyrkan. Andra advent, 6 december kl. 10. Anna-Karin Jonsson, präst, Rebecca Asplund, musiker, piano- och orgelelever.

Julkonsert i Nederluleå kyrka. Andra advent, 6 december kl. 16 med Alviks blandade kör under ledning av Conny Sundström.

Cafékväll i Bälinge gården. Torsdag 10 december kl. 18. Vi sjunger julens sånger. Servering.

Barnens Lucia. Vardagsgudstjänst med babysång i Mjölku-

uddskyrkan torsdag 10 december kl. 10.30. Efteråt serveras julgröt.

Luciakröning. Torsdag 10 december kl. 19 i Luleå domkyrka. Kröning av Norrbottens Lucia. Anna-Stina Svedberg, präst.

Kauneimmat joululaulut – De vackraste julsångerna på finska i Luleå domkyrka. Laulamme yhdessä perinteisiä suomalaisia joululauluja Tuomiokirkossa lauantaina 12/12 klo 16.00.

Julkonsert med Old Town Gospel i Stadsö kyrkan den 11 december kl. 19.30. Entré 80 kr. Biljettförsäljning vid entrén.

Den heliga staden. Julkonsert med Mariakören och Luleå-Gammelstads manskör under ledning av Lennart Johansson i Nederluleå kyrka lördag 12 december kl. 18.

Julbasar i Mjölkuddsgården. Söndag 13 december kl. 12–15 är det julbasar i Mjölkuddsgården med försäljning av hembakt bröd, lotter med mera till förmån för Svenska kyrkans internationella arbete. Därefter musikgudstjänst Vi sjunger in julen kl. 15 i Mjölkuddskyrkan. Medverkande: Sarah Lantz, präst, Mjölkuddskyrkans körer och Ida Bo-Sturesdotter Eriksson, musiker. Barnens luciatåg skrider in kl. 15.

Luciafirande i Örnäs kyrka. Söndag 13 december kl. 16. Lucia gudstjänst med Örnäs kyrkas körer och domkyrkans flick-, goss- och ungdomskör. Luciatåg med bland annat barnen från Sångskojj. Servering av glögg och pepparkakor. Fairtradeförsäljning och försäljning av hantverk från diakonala verkstaden, till exempel stickat och virkat som passar som julklappar.

Foto: Karin Holmgren Tysking

Hantverk som skapats i den diakonala verkstaden i Örnäsgården.

Temamässa om Lucia i domkyrkan. Söndag 13 december kl. 11. Luleå domkyrkas ungdomskör och en ensemble ur Luleå kammarkör medverkar.

Musikgudstjänst med gruppernas luciatåg i Porsö kyrkan. Söndag 13 december kl. 17. Luciafika efter gudstjänsten. Victoria Svårdh, präst, Katarina Brandlöv Rova, präst, Lars Magnusson, musiker.

Luciagudstjänst för små och stora i Sörby kyrkan. Söndag 13 december kl. 10. Anna-Carin Roos, diakon, Anna Sellén, pedagog, Rebecca Asplund, musiker. Servering. Alla är välkomna att gå med i luciatåget. Samling kl. 9.15. Kontakta Anna Sellén, 070-190 16 48, om du undrar över något.

Foto: Hanna Hummelbo/IKON

Luciakonsert i Nederluleå kyrka. Söndag 13 december kl. 18 med Nederluleå Ungdomskör och instrumentensemble under ledning av Andreas Söderberg.

Musik i entrén på Sunderby sjukhus. Tisdag 15 december kl. 12. Luleå-Gammelstads manskör sjunger under ledning av Lennart Johansson.

Julcafé i Björkskatakyrkan. Tisdag 15 december kl. 11–13. Kören Betula med Marina Svensson, körledare. Ulrica Vedin, diakon.

Adventskoncert med Luleå Kammarkör. Onsdag 16 december kl. 19 i Örnäs kyrka. Dirigent: Monica Wasberg.

Toner i juletid. Lördag 19 december kl. 19 i Bergnäs kyrkan. Julkonsert med körsångare, solister och instrumentalister. Gratis fika efter konserten.

Julkonsert med kören Betula. Lördag 19 december kl. 14 i Björkskatakyrkan. Dirigent: Marina Svensson. Fri entré. Kyrkkaffe serveras efter konserten.

Julens sånger och psalmer i Sörby kyrkan. Fjärde advent, söndag 20 december kl. 10. Musikgudstjänst med Alviks

Foto: Anders Alm

blandade kör under ledning av Conny Sundström. Anna-Karin Jonsson, präst, Rebecca Asplund, musiker. Servering.

Musikgudstjänst i Bergnäs-kyrkan. Söndag 20 december kl. 11. Luleå musiksällskap under ledning av Göran Lindgren. Urban Bjuhr, präst.

Gudstjänst i jultid i Porsökyrkan. Söndag 20 december kl. 17. Luleå musiksällskap under ledning av Göran Lindgren. Urban Bjuhr, präst.

Händels Messias del I framförs i Nederluleå kyrka söndag 20 december kl. 18. Medverkande: sopran Patricia Heredia, alt Magdalena Hedman, tenor och regi Johan Christensson, bas Ulf Lundberg, Nederluleå kyrkokör och musiker från Piteå och Luleå, ljussättning Kristian Andersson, dirigent Andreas Söderberg. Verket kommer att framföras sceniskt och med ljussättning.

Julbön på julafton i Björkskatakyrkan kl. 12, i Hertsökyrkan kl. 14 samt i Luleå domkyrka och Nederluleå kyrka kl. 17.

Julnattsmässa i Stadsökyrkan på julafton kl. 22.30. Richard Asplund, präst, Lennart Johansson, musiker, Stina Öqvist, diakon. Servering av glögg före gudstjänsten.

Julnattsmässa i Mjölkuddskyrkan på julafton kl. 23.30. "Den heliga natten". Medverkande: Sarah Lantz, präst, Julkören och Ida Bo-Sturesdotter Eriksson, musiker.

Midnattsmässa i Örnäs kyrka på julafton kl. 23.30. Boel Paulin, präst.

Julotta 25 december kl. 05.30 i Nederluleå kyrka.

Julotta 25 december kl. 7 i Björkskatakyrkan, Luleå dom-

kyrka, Nederluleå kyrka och Örnäs kyrka.

Julotta 25 december kl. 8 i Benzeliushuset i Bensbyn, Brändöns missionshus, Mörons bygdegård och Sörbykyrkan.

Julotta 25 december kl. 9 i Björkslandets bygdegård.

Joulukirkko – Julbön på finska och svenska för stora och små i Luleå domkyrka. Isoille ja pienille 25/12 klo 11.00 Tuomiokirkossa. Hilka Eriksson, diakoni, Maria Ruottinkoski, muusikko, Charlott Rehnman, pappi.

Musikgudstjänst "Julens sånger och psalmer" på annandagen kl. 15 i Mjölkuddskyrkan. Medverkande: Kören Akvileja, Chorus Elina och Mandakören. Börje Ekström, sångsolist, Göran Lindgren, körledare, samt Sarah Lantz, präst.

Carols i juletid i Nederluleå kyrka den 26 december kl. 16. Julkonsert med Annette Strandljung, sopran med sångensemble under ledning av Kari Engesnes.

Världens café i Porsökyrkan är öppet kl. 13-15 den 28 december och 4 januari.

Nyårsbön på nyårsafton 31 december kl. 14 i Ljusets kapell på Örnäskyrkogården, kl. 17 i Nederluleå kyrka och Örnäs kyrka och kl. 18 i Luleå domkyrka.

Mässa i nyårsnatten i Luleå domkyrka. Nyårsdagen 1 januari kl. 00.30. Anna-Stina Svedberg, präst. Monica Wasberg, musiker.

Vintercafé med julens sånger och psalmer. Torsdag 7 januari kl. 13 i Diakonins Hus på Nygatan 12. Fikaförsäljning. Information: Karin Sandlund Naréus, 0920-26 48 40.

OBS! Detta är endast ett axplock av allt som händer i Svenska kyrkan i Luleå. Du hittar mer på www.svenskakyrkan.se/luleadomkyrko och www.svenskakyrkan.se/nederlulea

Mod

Med brutna vingar itu
står du ändå kvar
flyr inte, skyler ej
det brustna

och med en pelares raka
marmorstyrka
säger du:

Även detta är jag.

Dikt av Kristina Wallbing

Foto: Kristina Strand Larsson/IKON

Vad säger Bibeln om... Rädsla?

Bibeln berättar väldigt sällan om hjältar men desto oftare om väldigt vanliga människor. När bibelns människor möter änglar eller på annat sätt möter Gud är den vanligaste reaktionen rädsla och förskräckelse. Det första de då får höra från änglarna är "Var inte rädda". Nej, Gud vill inte göra oss rädda, Gud vill befria oss från rädsla. Ändå blir vi rädda.

Bibelns starkaste skildring av rädsla är nog när Guds egen son, Jesus, sin sista kväll i livet drabbas av en sådan ångest inför vad han ska genomgå, att han svetts blod och i sin förtvivlan ber till Gud om att få slippa: "Fader, om du vill det, så ta bort denna bägare ifrån mig"

Hur det går? Läs mer i Lukas evangelium, kapitel 22 från vers 39 (samma händelse finns också i Markus kapitel 14 från vers 32 och Matteus kapitel 26 från vers 36).

*Text: Boel Paulin, präst
i Luleå domkyrkoförsamling*

Julkrysset

Foto: Gustaf Helsing/ikon

	MED-KÄNSLA	LEDER	LINDAS RUNT POLL-ÄRE	GRUND-LÄGG-ANDE	SAMER OCH IN-NUITER	TILL-RÄCK-LIGT	MJÖLON VAR GENE KELLY	KÖR I EKEN SÄLL-SYNT		SÖDER-MALM	KLYVA	PREP.	LIGGA PÅ OM NÄGON-TING
									ORT PÅ GOTLAND			KVÄR-LEVOR	
GÅVA FRÅN VISE MÄNNEN					KLÄR IN TAFATT				ÄR JESUS GUDS	HALV-NELSON	GÖR CER-TINA	INTOG	
FÖRE-NING FÖR DE GRÅ PANT-RARNA		VOFFI	NORA I MARIA LANGS BÖCKER			VÅNING	GRILL-ADE FÖDELSE-STAD				FYRA		
ÖSTER-RIKE	I ROS-LAGEN					UV-HAGEN	MARTIN-SON				KAN-HÄNDA KORT		
GRÄBBA I SKÅNE LEVER I CORK			JULTEXT LUCIDOR, SVENSK DIKTARE										
LÄRA OM HUR TRANS-PORTER SKA SKE PÅ FÖR-DELAKT-IGASTE SÄTT	VARU-HUS TILL 1978		ORÖRLIG I RUNDA TAL			KING COLE BÖSSA		TAKMA-TERIAL PÅ GOT-LAND	GER FRAM-GÅNG PÅ IS	POLY-VINYL-KLORID (PVC)	SE DA-GENS LJUS		
					HAR NATT-ORIENT-ERARE						TON 4	BÄR BLÅ BÄR INTRÄF. FADE I SURTE 1950	HÄNDA
						BYGG-STEN KOLLAT DJUPET				HYDDAN		GULLE-VÄN	
DAVID SOM REGIS-SERADE "DOKTOR ZJIVAGO" 1965		RAKELS SYSTER		LIDAN I VÄSTER-GÖT-LAND	ANVÄNDS SPETSAR OFTA TILL	VÄTE I KEMIN VETT	SENE-GAL-STAD					OKÄND PERSON	
BISKOPS-STAD					MARIAS MAN FRÅN NA-SARET			MÖRS-GRIS LÄSER NYAN-LÄNDA			SJÄL ÅRS-VÄXT		
DOFT-ANDE TRÄ			NERV-ÅKOMMA	FRU SÅ KAL-LAD			LEDDE TILL KRUBBA YTA						
VAR KAIN OCH ABEL RADON					MÄKTAR MED		JOBBAR MED ATT FIXA JOBB		KALLAD-ES REDA-REN ONASSIS			AV MINDRE VIKT	
		PÅBUD KEJSAR AUGUSTUS UTFAR-DADE VID TIDEN FÖR JESU FÖDELSE											

Information till alla hushåll.

Kryssa med Kyrknyckeln i advent! De som skickat in de tre först öppnade rätta lösningarna får en liten julkrubba. Lösningen vill vi ha senast måndag 7 december till Kyrknyckeln, Nederluleå församling, Box 42, 954 21 Gammelstad. Det går också bra att e-posta lösningen i de blåmarkerade rutorna tillsammans med namn, adress och telefonnummer till kyrknyckeln.lulea@svenskakyrkan.se

Lycka till!

Namn:

Adress:

Postnummer:

Ort:

Telefon:

Lars B.

Burmans förlag
1919-1